

مذهب «ابن عربی» چه بود

۲۳ تیر ۱۳۹۴ ساعت ۱۸:۰۰

پیچیدگی زیادی در روش و برخورد ابن عربی با مذاهب مختلف وجود دارد که باعث شده برخی در اثنی عشری بودن، اسماعیلی و سنی بودنش شک کنند.

ابوبکر محمدبن علی حاتمی معروف به «ابن عربی» از دانشمندان و بزرگان تاریخ اسلام در چنین روزی در سال ۵۶۰ هجری متولد شد.

براساس کتاب «شهره عارفان» ابن عربی در مباحث خود بارها حضرت علی (ع) را مورد توجه قرار داد و او را با ذکر زهد و پارسایی تکریم کرد، حتی در جایی نوشت: این علی بن ابی طالب است، همان کسی که دروازه شهر علم نبوی و صاحب اسرار و امام آن شهر است.»

وی در رساله القدس خود درباره حضرت علی (ع) نوشت: «کیست مثل علی در این مقام والا و کیست معادل او که در مقام و کلام با او برابری کند» و در جای دیگر برای توضیح نزدیکی علی (ع) به پیامبر (ص)، به نقل از رسول خدا (ص) نوشت: «جوان مردی مانند علی وجود ندارد، زیرا جانشین من و ولی و سرپرست شماست»

علاوه بر این، ابن عربی در جاهای دیگری نیز به ذکر مناقب اهل بیت (ع) پرداخته و دشمنی با آنها باعث ضرر و زیان انسان به شمار آورده است و در مطالبش نوشته که دشمنی با ائمه (ع) دشمنی با دوستان خداست بنابراین باید آنها را دوست بداریم و احترام و کرامت کنیم و حتی احادیث ائمه (ع) را نیز در مواردی بیان کرده است.

اما نکته ویژه در این بحث این است که ابن عربی از مهدی موعود (عج) با لقب «قطب زمان» نام برده است و رساله‌ای نیز با عنوان «الدعاء المختوم علی السر المکتوم» و «شق الجیب» درباره امام زمان (عج) نگاشته است و بیان کرده «ختم ولایت محمدی، آن برای مردی از عرب است که به لحاظ اصل و نسبت و به دست گرفتن این ولایت، اکرم قوم است...» وی حتی درباره شمایل، فضائل و وقایع ظهور نیز مباحثی را بیان کرده است.

*شیعه یا سنی بودن ابن عربی

مباحث مختلفی درباره شیعه یا سنی بودن ابن عربی مطرح شده حتی برخی شیعیان به دلیل مواردی که در آثارش و درباره اهل بیت (ع) دیده‌اند او را شیعه دانسته‌اند اما پیچیدگی زیادی در روش و برخوردش با مذاهب مختلف وجود دارد که باعث شده برخی در اثنی عشری بودن، اسماعیلی و سنی بودنش شک کنند.

افرادی نظیر شیخ بهایی، قاضی نورالدین تستری، محدث سید جزایری و ... به دلیل مباحثی که درباره امام زمان (عج) و اهل بیت (ع) بیان کرده او را شیعه دانسته‌اند با این حال ممکن است در مواردی او را به دلیل شرایط زمانه بنی امیه اهل تقیه بدانند یا اینکه کتاب‌هایش توسط افرادی تحریف شده باشد چرا که از سوی دیگر وی به صحت خلافت ابوبکر نیز در کتاب فتوحات مکیه اشاره کرده است و ابوبکر را فردی با فضیلت معرفی کرده است.

آیت‌الله جوادی آملی می‌نویسد: داوری‌های گوناگون پیرامون ابن عربی از زمان شهرتش تاکنون، از سوی صاحبان مذاهب و نحله‌ها، ابراز شده است. هر کس از ظن خود با وی مهر و قهر دارد.

شهید مطهری می‌نویسد: محی‌الدین عربی، اندلسی است و اندلس جزء سرزمین‌هایی است که اهالی آن نه تنها سنی بودند بلکه نسبت به شیعه عناد داشتند و بویی از ناصبی‌گری در آنها بود. علتش این است که اندلس را ابتدا اموی‌ها فتح کردند و بعد هم خلافت اموی تا سال‌های زیادی در آنجا حکومت می‌آورد. اموی‌ها هم که دشمن اهل بیت بودند بنابراین در میان علمای اهل تسنن، علمای ناصبی، اندلسی هستند و شاید در اندلس شیعه نداشته باشیم و اگر داشته باشیم خیلی کم است.

علامه حسن زاده آملی معتقد است: ابن عربی در کتاب «الدر المکنون و السر المکتوم» می‌گوید: اسرار قرآن بعد از پیغمبر نزد امیرالمؤمنین بود و بعد یک یک ائمه را می‌شمارد تا می‌رسد به حضرت بقیةالله (عج).

***منابع:

- کتاب «شهره عارفان»، محمد بدیعی

- ابن عربی محی‌الدین، الفتوحات المکیه ج ۱

- فصلنامه فلسفی کلامی حزب الله مقاله شیعه بودن ابن عربی - سید محمد باقر خرازی

-فتوحات مكيه- ج ٤

-دايرة المعارف تشيع

ج-وادي آملی، آوای توحيد

-مطهری، مرتضی، مجموعه آثار

-محمد بدیعی، گفتگو با علامه حسن زاده

منبع: فارس

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/٣٠٩٨٤/عربی-ابن-مذهب/٣٠٩٨٤>